

དེ་ལ་གཉིས་པ།

ཐུམ་པ་རྩེ་ལ་མི་དམངས་ཀྱི་འཕེལ་དུས་ནས་
མི་ལ་མཆོག་དུ་ཆེ།

མཆོག་པོ་ལ་མི་དམངས་དཔེ་ལྷན་ཁང་།

罗蒙诺索夫
ལོ་མོ་ན་ཨ་ཁུ་ཁུ་ཁུ་

瓦特
ལོ་མོ་ལོ་

齐奥尔科夫斯基
ཆི་ལོ་ཨ་ཁུ་ཁུ་ཁུ་ཁུ་

巴甫洛夫
ལོ་མོ་ལོ་ཁུ་ཁུ་

爱迪生
ཨ་ལོ་ཁུ་ཁུ་ཁུ་

牛頓
ཆི་ལོ་ཁུ་

米丘林
ལོ་མོ་ཁུ་ཁུ་

史蒂文生
ཨ་ལོ་ཁུ་ཁུ་ཁུ་

དག་པོ་ཚོས།

ལུ་ཏུ་ལུ་འི་ཆོ་བ་ཀྱི་ལ་པ་འི་ལྟོ་བ་ལྟུང་པ་མེས་ལོ་མེན་པོ་ལུ་ལྷུ་ལྷུ། (1)

འཇམ་མཁའ་ཡོངས་ཀྱི་སྒྲིམ་ཁྱུག་ས་ཤིག་པའི་གཙུག་འཇམ་མཁའ་ལྷ་མོ་རྒྱུ་... (5)

དཔལ་དང་གཞི་བརྟེན་ཅན་པའི་སངས་རྒྱུ་སྐུ་མཆོས་མཁན་མིའི་ཆེ་བ།

શિક્ષા..... (12)

མྱེང་ལྷོ་བས་དང་ལྷན་པའི་ལ་ཕུལ་བསམ་ཅན་གྱི་མཁས་པ་ཆེན་མོ་ལོ་༥༥

ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟାବସ୍ଥା (21)

དངོས་པོ་ཡིད་ཆེད་ལ་འཐེན་ཕྱགས་ཡིད་ཕྱགས་གསར་བུ་རྟེན་མཁུ་”

ཉིན་མོ་། (28)

ཆེན་མ་པ་འི་འཕུལ་འཁོར་གསར་སྐྱེ་བ་ཐོབ་པ་ལྟ་བུ། (34)

བཟོ་བའི་དགོ་ཕྱག་ཕྱས་ཕྱོད་མཁན་གྱི་དངོས་པོ་མཆོན་ཉིད་གྱི་རིག་།

བར་མ་ཁས་བཅིག་པ་དེས། (39)

གསུམ་མཉམ་གྱི་ལོ་ལྔ་ལོ་ལྔ་ལོ་ལྔ་ལོ་ལྔ་ལོ་ལྔ་ (44)

[illegible]

དེས་འདི་ཉི་མོ་ཤ་ཤིང་པེ་ཤིང་པེ་རྒྱལ་ཁབ་ལོ་མ 1958 ལོ་འི་ཟླ 12 པའི་པ་ར་མེད་མ་དང་

པའི་ལྷ་ཡི་ག་ག་ཞིང་པའུར་ནས་པའུར་པའོ།

本書根据通俗讀物出版社1958年12月第一版本譯出。

འཇིག་རྟེན་སྒྲུབ།

ཅན་ཅང་མེས་ཤིས་པ།

[illegible]

མོ་ལྷན་རྒྱུ་བློ་གྲོས་ 1711 མོ་ལྷན་པ་ 11 པ་ལི་ཚང་ས་ 19 ཉིན་ལྷ་ཁུ་ལྷ་ཡི་"
ལྷ་ཁུ་ལྷ་ཡི་ལྷ་ཁུ་ལྷ་ཡི་ལྷ་ཁུ་ལྷ་ཡི་ལྷ་ཁུ་ལྷ་ཡི་ལྷ་ཁུ་ལྷ་ཡི་ལྷ་ཁུ་ལྷ་ཡི་"
ལྷ་ཁུ་ལྷ་ཡི་

[illegible]

॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

[illegible]

ཡིན་པར་བརྟེན། ཁོ་ཚོས་རང་ཉིད་རྒྱལ་ཁབ་གྱི་ཆོན་རིག་མི་ལྷ་སྐྱེད་སྤྱིང་བྱེད་
 པར་མཉམ་འཛུགས་བྱས་པར་མིག་མེད་ཡོང་བ་བཞིན་གྱི་རྒྱལ་ལ་ཀུས་འདུད་་་་
 གྱིས་ཆོན་རིག་ཁང་དེ་རར་མན་པ་ཚོའི་གཅིག་ལ་སྤྱད་ནས་བདག་གཉིས་བྱེད་ཏུ་
 བཅུག རར་མན་པ་དེ་དག་མང་ཆེ་བ་ནི་ཡོན་ཏན་གང་ཡང་མེད་པ་ག་
 ལྷག་ཡིན་ཞིང་། ད་ཏུང་དེ་ཏུས་ལྷ་ཏུ་སྤྱུལ་ཁབ་གྱི་དབང་རྒྱར་མཁན་
 གྱིས་ཁོ་ཚོ་ལ་བརྟེན་ནས་ལྷ་ཏུ་སྤྱུལ་ཁབ་གྱི་གེས་ཡོན་ཅན་རྒྱར་འཕུད་བྱས།
 ཁོ་ཚོས་ལོ་མིན་ནོ་སྤྱུལ་ནི་རིགས་རྒྱུད་“དམའ་གསལ་ཅན་”ཟེང་ཅེས་བྱུང་་་་་་
 གསོད་བྱས་ཏེ་ཆོན་རིག་ཁང་ནས་བྱིར་འཕུད་པར་བསམ་ཡང་། ལོ་མིན་ནོ་
 ལྷ་སྤྱུལ་ཉམ་རྒྱུད་མགོ་རྒྱར་གྱི་བྱེད་སྤྱུངས་སྤྱི་ཅན་ཡང་མེད་པར་དེ་དག་དང་སྤྱི་
 བཟན་འཕུར་མེད་གྱིས་འཐབ་ཚད་བྱས།

ལོ་མིན་ནོ་སྤྱུལ་སྤྱིང་ཁོང་ཏུས་པའི་གཉིང་ནས་རང་གི་མེས་རྒྱལ་གྱིས་་་་
 ཉི་ཏུ་ཏོན་དང་ཇི་མ་ཇི་བཞིན་པའི་ཆོན་རིག་པ་ཆེན་པོ་སྐྱེད་སྤྱིང་བྱེད་བྱབ་པེས་་་
 ཡིན་པས་མ་པར་མ་ཟད། མི་དམངས་གྱི་ནང་ནས་ཆོན་རིག་པ་སྐྱེད་སྤྱིང་བྱེད་
 བྱབ་པའི་ངོས་ཟིན་ཡོད། དེའི་རྒྱུན་གྱིས་ཁོས་དཀའ་ངལ་གང་ཡང་མ་འཇམས་
 པར་དམངས་ཚོ་གསུམ་གྱི་སྒོ་བ་ལྷ་མང་པོ་གསར་ཏུ་བཅུགས་ཏེ། སྤྱི་དག་གི་བྱ་ཆ་
 མ་ཡིན་པ་ན་མས་ཀྱང་དེར་ལྷགས་ཆོག་པར་བྱས། དེ་ཏུས་ལྷ་ཏུ་སྤྱུལ་ཁབ་གྱི་
 དབང་རྒྱར་མཁན་གྱིས་ལ་ཉིང་ཡི་གེར་ཆོན་རིག་ཅན་གྱི་རྒྱུད་ཡིག་ཡིན་ཞེས་སོང་
 བཀུར་བྱས་ཏེ་སྤྱིར་བཏང་གི་ཆོན་རིག་གི་དཔེ་ཆ་ཆང་མ་ལ་ཉིང་ཡི་གེ་ཁོ་ན་ར་་་་
 སྤྱུང་གྱི་ཡོད་པས་ལོ་མིན་ནོ་སྤྱུལ་དེ་ནི་རང་ཉིད་མེས་རྒྱལ་ལ་བྱུང་གསོད་བྱས་་་
 པ་ཡིན་སྟེ་མ་ནས་ལྷ་ཏུ་སྤྱུལ་ཡི་གེས་ཆོན་རིག་གི་དཔེ་ཆ་མང་པོ་བྲིས་ཤིང་།
 རྒྱ་རྒྱལ་ཡི་གེའི་ཆོན་རིག་གི་དཔེ་ཆ་མང་པོ་ཡང་ལྷ་ཏུ་སྤྱུལ་ཡི་གེར་བསྐྱར།

ཡོ་མིན་ནོ་ལུ་རྒྱུ་མཆོག་གི་པོ་དང་།

ལུ་ཅུ་ལུ་རྒྱུ་ལ་ཁབ་ནང་འཁྱུར་རྒྱུ་ལ་

ཆོད་ལྟ་ཁང་གཅིག་གྱུར་མེད།

1748 ཡོ་ར་ཡོ་མིན་ནོ་ལུ་རྒྱུ་ལུ་ཅུ་ལུ་རྒྱུ་ལ་

ཁབ་ཀྱི་འཁྱུར་རྒྱུ་ཆོད་ལྟ་ཁང་ཅན་དང་པོ་གསུམ་ཏུ་བཅུགས་ཤིང་།

དུང་ཆོད་ལྟ་ཁང་གི་ལས་དོན་འགོ་བྱེད་བྱས་ཏེ་ཞེས་སྟོལ་བཅོ་པའི་གནད་དོན་ལ་

ཞིབ་འཇུག་བྱས།

ཡོ་མིན་ནོ་ལུ་རྒྱུ་ཆོད་རིག་ཐོག་ཏུ་བྱས་རྒྱུ་ཆོད་པོ་ལ་དུ་བཞག་ཡོད།

ཁོས་སྟེན་ཅོ་དང་ཡོན་ཅོ་འི་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་མེད་སྐྱུར་ནས་ལུ་ཅུ་ལུ་རྒྱུ་ལ་

ཁབ་ཀྱི་འཁྱུར་རྒྱུ་ཆོད་ཀྱི་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཞི་ཅུ་བཅོད་བ་མེད། ཁོས་

ཀྱང་ཆོད་ལྟ་སྟོན་དངོས་པོ་མེད་པར་མི་འཁྱུར་པའི་ཆོས་ཉིད་བདེན་དཔར་།

བསྐྱབས་པ་དེས་སྐྱུ་རབ་མི་འི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་འཁྱུར་རྒྱུ་ལ་ཁས་པ་ལ་ལ་ལིས་ཀྱིས་།

དེས་ལུགས་དེ་བདེན་དཔར་བསྐྱབས་པ་ལས་ལོ་བཞི་བཅུ་ཞེ་གཅིག་གིས་སྟེ།

དེ་ནས་ཁོས་དུང་ཆོད་ཀྱི་ཆོས་དངོས་རིགས་ལ་མཁོ་པའི་བཅུད་ཀྱི་འཁྱུར་ཁུངས་།

སྟོ་ཆོགས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱས། དེ་ཡང་ཅུ་འི་ཕྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྟེན་དངོས་རིག་

པར་མཁས་པ་ཁྱེད་ནའེ་མའེ་མིས་ཀྱིས་གནད་དོན་དེ་ཉིད་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པ་ལས་

ལོ་ཉི་ལྷས་སྟེ། ཁོ་སྟོན་རིག་ཐོག་ལ་འདུག་འཁྱུར་གསལ་ཆོད་ཐོབ་པ་དཔེར་

ན། ཁོས་མེ་མོ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཆོད་རིག་པ་རྒྱ་ལན་ཁེ་མེན་ལས་ལོ་གསུམ་མཚན་

སྟེ་བའི་མྱོ་དལ་རང་བྱུང་གི་སྟོན་འཁྱུག་རྒྱལ་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པར་མ་ཟད།

དུང་བྱང་མཐའི་འོད་ཟེར་ལ་འདུག་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པ་མེད། རྒྱ་ར་ཅིས་རིག་

པའི་ཐད་ལ་རྒྱ་ར་མ་པ་སངས་ཐོག་དབུགས་ཡོད་པ་ཁོས་དང་པོར་ཞེས་པ་བྱད།

ལུགས་བཞུ་རིག་པ་དང་གཉེར་དངོས་རིག་པ། མཆོ་འབྱེམ་བཅས་ལ་སྐྱུ་ལ་

འཁྱུར་གིན་ཏུ་མང་པོ་ཐོབ་པ་དང་འབྲེལ། ཁོས་དུང་འཁྱུར་རྒྱུ་ལ་

དང་། སྐར་ཅེས་རིག་པ། རྟོག་འཇུག་ བཙུག་ལྷན་པ་ཅས་ལ་མཁོ་
བའི་ཆེད་ལྷན་ལོ་བྱུང་མང་པོ་གསལ་བ་སྐྱུན་བྱས།

1765 ལོ་ལྷན་ 4 ཚེས་ 15 ཉིན་ལོ་མེད་ལོ་སྐྱུ་ལྷན་གསལ་གསལ་སྤྱོད་། ཁོ་ལོ་
ལྷན་ཆེས་དེ་དག་སྐྱུ་ལྷན་ཆེད་བའི་རྟེན་རབས་སྐྱུ་ལོ་མེད་ལྷན་བྱུང་། ལྷན་
ལོ་མེད་རྟེན་རབས་སྐྱུ་གཞི་ནས་ལོ་མེད་སྐྱུ་གསལ་རྟེན་དཔལ་མ་ཐད་རིན་ཐང་ཆེ་
ཆུང་ཡང་དག་ཐག་བཅད་བྱས། ལྷན་ལོ་མེད་གཞི་དཔལ་ལོ་མེད་རྟེན་
བྱུང་ཆེད་ཁོ་ལོ་མེད་ལྷན་དང་། ལོ་ཉིན་གཞི་ ལོ་མེད་ལོ་མེད་སྐྱུ་ལྷན་རྟེན་
རྟེན་དཔལ་གསལ་། ཁོ་ལོ་མེད་དང་དཔལ་བཙུག་ལྷན་ཅན་གྱི་ལོ་མེད་ལྷན་གསལ་
བའི་ལོ་མེད་ལོ་མེད་ལྷན་ཆེད་ལོ་མེད་ལྷན་དང་ལྷན་བཞིན་ལོ་མེད་ལོ་མེད་ལྷན་ཆེད་ལོ་མེད་
ཞེས་ཐེང་ཞིང་། ལྷན་ལོ་མེད་རིག་གནས་དང་རིག་ཅན་གྱི་ལྷན་ལོ་མེད་ལྷན་
རིག་ལྷན་ལྷན་ལོ་མེད་།

(ཅེས་པ་འདི་ནི་སྐར་ལོ་མེད་དཔལ་ལོ་མེད་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་
རིག་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་)

འཇུག་ལྷན་ལོ་མེད་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ བའི་གཙོ་འཇུག་ལྷན་ལྷན་ལྷན་

ཆུང་ཆུང་ལྷན་ལྷན་

སྐྱུ་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་
ལྷན་ལྷན་ འཇུག་ལྷན་ལོ་མེད་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་
ལྷན་།

ལྷ་ཕུ་ལོ་རྒྱུ་ནི་ 1849 ལོ་འོ་རྒྱ་པ་ 9 པ་འི་ཆོས་ 26 ཉིན་སྤྲེས་ཤིང་། ཁོ་འི་
 བ་ཕུ་ལ་ནི་ལུ་ཅུ་སྤྲུ་ལ་ཁ་བ་ཀྱི་དབུ་ས་ཕྱག་སྤྲུ་ལེའེ་རྩ་ལ་ཞིང་ཆེན་ཏུ་ཡིན།
 ཁོ་འི་ཨ་པ་ནི་དབུ་ལ་ཞིང་པོངས་པ་འི་ཨ་ཤི་ཀ་འི་ཆོས་པ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་།
 ཨ་མ་ནི་གཡོག་མོ་བྱས་སྤྱོད་མ་ཁན་ཞིག་རེད། ལྷ་ཕུ་ལོ་རྒྱུ་ལ་སྤྲུ་རྒྱ་མིང་
 མིང་ཆེ་ཆུང་བརྒྱ་ཡོད་པ་འི་ནང་ཏུ། ཁོ་ནི་ཆུན་པ་ཞིག་རེད།

ལྷ་ཕུ་ལོ་རྒྱུ་འི་ཨ་པ་དཔེ་ཆ་བཟུང་པར་ཤིན་ཏུ་དགའ་བ་འི་མི་ཞིག་ཡིན་པས་
 བྱིས་ན་དབུ་ལ་བོ་ཡིན་ཡང་། གལ་ཏེ་དཔེ་ཆ་གསལ་བ་ཞིག་པར་ཏུ་བརྟོན་
 མ་ཐག་ཅིས་ཀྱང་གཅིག་ཉིད་དཔོན་ཤིང་། ད་ཅུང་ཆུན་ཏུ་ལྷ་ཕུ་ལོ་རྒྱུ་དཔེ་
 ཆར་སྤྱོད་བཙོན་བྱེད་པར་བསྐབ་བྱ་བྱས་ཏེ། དཔེ་ཆ་གཅིག་ཀྱང་མ་ཐར་
 མེད་ས་གཉིས་སྒོ་ག་དཔོན་པ་དང་དཔེ་ཆ་འི་ནང་དོན་ཁོང་ཏུ་ཆུང་དཔོན་མེད།
 དེ་འི་ཆེན་ཁྲིས་ལྷ་ཕུ་ལོ་རྒྱུ་ལོ་ན་གཞོན་པ་འི་རྒྱབ་ས་ནས་བཟུང་དཔེ་ཆ་སྒོ་ག་པར་
 དགའ་བ་འི་སོ་མས་གཤིས་ལེགས་པོ་ཆགས་པར་མ་ཟད། ལྷ་ཕུ་ལོ་རྒྱུ་ད་
 ཅུང་ཨ་པ་འི་ཕྱག་ས་ནས་ངལ་ཚོལ་ལ་དགའ་བ་འི་སྒོ་ལ་བཟང་ཡང་བསྐབ་པས་པ་འོ་་་་
 རེད། ཁོ་འི་ཨ་པས་ཆོལ་ཞིང་དང་སེལ་སྤྱོད་པ་བཟུང་ཆུང་ཞིག་བདག་གཉེར་
 བྱེད་པར་བརྟེན་ལྷ་ཕུ་ལོ་རྒྱུ་རང་གི་ཨ་པ་འི་ལག་རྟོགས་མིའདྲ་བ་ཞིག་ཏུ་སྤྲུ་
 ཏེ། བཟ་ཡང་ཨ་པ་དང་སྤྲུ་ཅིག་ཏུ་ས་སྒོ་ག་པ་དང་། ལུང་རྒྱག་པ། ས་
 ལ་ཁོད་སྒོ་མས་པ། ཆུ་འབྲེན་པ། གནོད་འབྱུང་འཛིན་པ་སོགས་ཀྱི་ལས་
 ཀ་བྱས། ཁང་པ་རྒྱག་པ་འི་རྒྱབ་ས་ཁོས་ཤིང་བཙོན་འཇག་ཚལ་བསྐབ་ས་ནས་
 ཤིས། ལྷ་ཕུ་ལོ་རྒྱུ་འི་ངལ་ཚོལ་ལ་དགའ་བ་འི་ཆུན་བཟང་འདི་ཁོ་ལོ་ན་ཆས་
 པ་འི་བར་ད་ཅུང་ཐར་བ་ཞིན་འཁྱུར་མ་བྱུང་།

ལྷ་ཕུ་ལོ་རྒྱུ་རང་ལོ་བརྒྱ་གཅིག་རྒྱབ་ས་མ་ཤི་ཀ་འི་ཆོས་པ་འི་སྒོ་བ་ལྟར་འོ་་་་

[illegible][illegible]

ཁོས་རུས་རྒྱལ་པ་འདིར་བྱིས་ཆོད་ལྷ་བྱས་ཏེ་ཁྱེད་ཀྱི་འབའ་གནོན་བྱས་སྟེ་
 བྱིས་ཆ་མཉམ་བྱེད་པའི་རུས་པར་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་རྒྱལ་ས། ཁྱེད་གནོན་པ་
 ཆོད་འཇོག་བྱེད་པའི་དོན་ཅུ་གཤམ་ཆེན་ཁ་ཤས་གསར་བྱ་རྒྱེད་ཐོག ཁོས་ད་
 ཅུང་ཞིང་གི་འགུལ་སྒྲིང་བྱིས་ཆ་མཉམ་བྱེད་པའི་རུས་པར་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་ཀྱི་ཆུང་
 རྒྱལ་པ་ལྟ་བུ་དཔང་གིས་སྒྲིང་གི་ཤ་ལ་དམིགས་པས་ལྟེ་རུས་པ་ཡོད་པས་སྒྲིང་ཅ་
 འབག་བྱས་པ་མེ་ཆེ་འཇམ་ཆེ་རྒྱུ་དུ་གཏོང་བྱུང་པ་དང་། ལུས་དཔང་དེ་དག་
 ལ་སྒྲུབ་ལྷག་བྱས་ཏེ་སྒྲིང་ཁོང་སྒྲུབ་པར་ཞན་པ་ཞིག་གི་ནང་སྒྲིང་ཅ་འབག་བྱས་
 བྱས་སྒྲིབ་བྱུང་ལྷག་རྒྱེད་པ་ཡིད།

གསར་བྱ་རྒྱེད་པའི་དུག་པ་དེ་དག་ནི་ཁྱེད་ཀྱི་འབའ་གནོན་བྱས་པའི་གྲིང་
 པའི་ཐོག་ན་ཅང་གཤམ་གནད་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན། འོན་ཀྱང་རྒྱལ་པ་དེའི་ལྷ་ཅུ་
 ལྷ་རྒྱེད་པའི་དཔང་རྒྱུར་མཁན་བྱིས་དེའི་ཅུ་གནད་ཆེ་བའི་དོན་སྒྲིང་མེ་ཤེས་པ་
 དང་། སྤ་ལྷ་ལོ་རྒྱུར་མཐོང་ཆེན་མ་བྱས། ཁོ་ཆོས་སྤ་ལྷ་ལོ་རྒྱུ་འདི་ན་པིས་ཏེ་
 ཡོ་རྒྱུ་ལྷ་ཆེན་མོར་བྱིན་ནས་སྒྲིབ་ལྷག་པའི་གཤམ་ཁྱེད་བྱེད་མི་ཆོག་པར་མ་
 ཟད། སྤ་ལྷ་ལོ་རྒྱུར་ཐང་ལྷ་པིག་སྒྲོབ་ལྷ་ཆེན་མོར་སྒྲིབ་ལྷག་པའི་གཤམ་ཁྱེད་
 པར་འཁོར་དོད་པ་ལྷས་ཀྱང་པན་པ་ཅི་ཡང་མ་ཐོབ། ལྷ་མཆོན་ནི་མོང་མ་
 རྩ་རྒྱུ་ལྷ་ཆེན་མོར་གྱུང་གི་སྒྲོབ་གསོ་སྒྲོབ་ཆེན་བྱིས་དཔོན་ཆེན་དཔང་ཐང་ཅན་ཞིག་
 གིས་མཐོང་མས་སྒྲིབ་པའི་མི་ཞིག་མང་གསལ་ཏེ་དགོ་གན་ཆེན་མོ་ཅིའི་འདུ་བྱེད་
 པར་ཐོང་། 1890 ལོའི་ལྷ་བ 4 པར་སྤ་ལྷ་ལོ་རྒྱུ་དམག་མའི་སྒྲན་པའི་སྒྲོབ་
 ལྷ་ཆེན་མོའི་སྒྲན་རྒྱུ་ལྷ་པའི་ཅིའི་འདུ་བྱེད་པ་རྒྱས།

སྤ་ལྷ་ལོ་རྒྱུར་སྒྲན་རྒྱུ་ལྷ་པའི་ཅིའི་འདུ་ཡི་འགན་ཁུར་ཆེས་ཁོས་དང་
 མི་ཞིབ་འཇུག་བྱ་བའི་རུས་རྒྱལ་པ་གཉིས་པའི་འགོ་བརྒྱལ་ས་ཏེ། ཁོའི་སྒྲོ་ཆེ་

འཇུ་བྱེད་རྒྱུ་དེམ་གྱི་ཐང་དུ་སྒྲིལ་གོང་། ཁོས་ཐུར་ཐུས་པའི་ན་ཁྱིམ་ཆོད་མ་
 ལན་མང་བྱས་ནས། 1897 ལོར་ཁོས་ཆོད་མ་བྱེད་པའི་གྲུ་པ་འབྲས་ལྷར་རྒྱུ་
 གྲགས་ཏ་ཅང་ཆེ་པའི་དཔེ་ཆ་ལྟེ་འཇུ་བྱེད་མ་བྱེ་པའི་རྒྱས་པའི་རྒྱར་ལ་.....
 པ་ཤད་པ་ཞེས་པའི་དཔེ་ཆ་པར་སྐྱར་ཐོག་བཞུགས་པ་དེད། དཔེ་ཆ་དེ་གོ་སྐྱ་ལ་
 ཞིག་ཡིན། དཔེ་ཆ་པར་བཞུགས་ཐག་མཁོ་གས་རྒྱར་སྐྱི་རྒྱལ་གྱི་ཡིག་རིགས་
 ཁ་གས་སུ་བསྐྱར། དཔེ་ཆ་དེས་ང་ཆོར་ལུས་པོས་ཟ་མའི་བཅུད་ལེན་བྱེད་
 པའི་སྐྱེས་ལུགས་གྱི་བྱ་དེམ་གས་སུ་བཅུག་པར་མ་ཟད། ཟ་མ་འཇུ་ཆས་
 ཡོད་ཆོད་གྱི་ནད་ཅ་ལ་རྟོག་དཔྱད་དང་སྐྱོན་བཅས་བྱེད་པར་ཡང་སྒོ་སྒོ་གསར་
 འབྱེད་རྒྱས་པ་མི་ཉུང་བ་ཐོབ་ཐུབ།

ལྷ་སྐྱ་ལོ་སྐྱུ་ལ་གཟེ་བཞིན་ཆེ་པའི་གསར་ཆོད་དེ་ལྷ་སྐྱ་ཡོད་པར་བཞུགས་
 1902 ལོར་རྒྱལ་སྐྱི་སྐྱོན་དེག་ཆོགས་འདུར་ལུགས་རྒྱུ་པས། ཆོགས་འདུར་ཡོད་
 མཁན་ཐམས་ཅད་གྱིས་དགའ་བསུ་བྱས་པ་དང་། 1904 ལོར་རྒྱལ་སྐྱི་ནོ་ཡིར་
 བྱ་དགའ་བདག་སྐྱོན་ཐོབ། 1906 ལོར་སྐྱུ་སྐྱུ་ལེ་ཆོན་དེག་ཁང་གི་ཡོན་མི་
 ཐོབ་ཐང་ཐོབ། 1912 ལོར་འཇམ་གྱིང་ཐོག་ཆེས་སུ་བའི་ཆོན་དེག་སྐོབ་པ་
 རྟེན་ཆོས་སྐོབ་པ་ཆེན་མོས་ཁོ་ལ་མིང་འབྲུར་པ་ཏ་ཏི་ཏའི་མཆོན་སྐྱོན་གནང་།

ལྷ་སྐྱ་ལོ་སྐྱུ་ལེ་ཞིབ་འཇུག་བྱ་བའི་རྒྱས་རྒྱུ་པས་ཨང་གསུམ་པ་ནི་1902 ལོ་
 བས་འགོ་བཅུ་མས་ཏེ། ཁོང་1936 ལོ་སྐྱུ་གཞེགས་པའི་བར་ཡིན། འདི་ནི་
 ལྷ་སྐྱ་མེ་མེད་རྒྱས་ར་བས་གྱི་ཆོན་དེག་ཡར་རྒྱས་གོང་འཕེལ་དང་གཅིག་ཏུ་འབྲེལ་
 ཡོད། རྒྱས་རྒྱུ་པས་འདིར་ཁོས་ཤིང་ལུགས་ཡོད་ཆོད་གྱིས་མཐོ་དེམ་ལུས་
 དཔང་གི་རྒྱུད་དེམ་དང་། མིའི་དེགས་གྱི་སྐད་པའི་སྐད་ཆོན་བྱེད་ག་ཞིས་
 གྱི་རྒྱས་པ་བཅས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད། འདི་ནི་སྐྱེས་ལུགས་དེག་པའི་ཞིབ་

འཇུག་ཆེས་དགའ་ཞིང་ཆེས་སྒྲ་མང་ཅན་གྱི་ཚན་པ་ལག་ཡིན། སྤྱ་ཕུ་ལོ་རྒྱུས་
 གནད་དོན་འདི་ཞིབ་འཇུག་མ་ཕུས་གོང་། ད་ཅུང་རྒྱ་དེ་མ་ལུ་ལེ་ཆ་
 དོན་གྱིས་མཆོད་པ་སྟོན་ཕུས་ཏེ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་ཐབས་གྱི་ལམ་མེད། སྤྱ་ཕུ་ལོ་
 རྒྱུས་རང་གིས་རྟེན་པ་འདི་ཆ་ཆུང་ཕྱིར་འཕྲོ་ཡི་དོན་ཆ་ག་ཞིང་པ་བཟུང་སྟེ་མཐར་ཁྲིད་
 ཆེན་ཕྱིས་ལུགས་རིག་པ་འདི་ཐོག་གི་ཆེས་གལ་གནད་ཆེ་ཞིང་སྤྱ་མང་པ་འདི་གནད་
 དོན་ཞིབ་འཇུག་གསལ་ཐག་བཅད་པ་མེད། འདི་ནི་རུས་རབས་20 ནས་
 པ་བཟུང་སྟེས་ལུགས་རིག་པ་འདི་ཐོག་གི་ཕུས་ཆེས་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་པར་བཤད་
 གུང་ཚོགས་

སྤྱ་ཕུ་ལོ་རྒྱུས་གསལ་རྟེན་ཆེས་ཕུ་འདིས་སྟེས་ལུགས་རིག་པ་ཐད་གྱི་ཕུས་
 ཆེས་ཡིན་པར་མ་ཐད། སེམས་ལུགས་རིག་པ་དང་། སྟོན་རིག་སྟོན་
 ག་སྟོན་རིག་པ། ཐ་ན་དངོས་གཙུག་ཕུ་འདི་དང་ལུགས་གྱི་འདིག་ཏེན་མཐོང་
 ཚུལ་ལ་སྟོན་པ་ཐབས་ཅད་གྱི་ཕུས་ཆེས་ཡིན་ཏུ་ཆེ་བ་ཞིག་གུང་ཡིན། དེ
 ཐ་ཡན་ཅད། མི་རྒྱལ་གྱིས་སྟོང་སྟོང་པ་གྱི་རུས་པར་ཏུ་མ་གོ་བས་མི་འགའ་
 ཞིག་གིས་རྒྱལ་ཤེས་པ་གོ་ལ་ནས་གསལ་པ་གྲོལ་ཕུས། སྤྱ་ཕུ་ལོ་རྒྱུས་ཁྲིད་ཆེན་ལ་
 ཞིབ་འཇུག་ཕུས་ཆེས་མི་རྒྱལ་གྱི་ཁྲིད་ཆེན་ནི་སྟོང་སྟོང་པ་འགལ་སྟོང་གྱི་དངོས་
 པ་འདི་ག་ཞི་ཆེ་ཡིན་པ་ག་ཞི་ནས་ཤེས། སྟོང་སྟོང་པ་འགལ་སྟོང་གང་ཡིན་ཅུང་
 དངོས་པོ་འདི་ཆ་ཆུང་ལ་བཞེན་ནས་ཐུབ་པ་ཡིན། འདི་ཡང་དངོས་གཙུག་ཕུ་འདི་
 པ་ཤད་པ་འདི་ཐོག་གི་རུས་མཐུ་དང་ལུ་པ་འདི་ཁོངས་སྟེ་ལ་ཞིག་མེད།

སྤྱ་ཕུ་ལོ་རྒྱུས་སྟེས་ལུགས་རིག་པ་ཐོག་རྒྱལ་ཆེན་གྱི་ཕུས་ཆེས་འདི་ལྟ་བུ་
 པ་ཞིག་པར་བཞེན། འཛམ་གླིང་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་སྟེས་ལུགས་རིག་པར་
 མཁས་པ་ཆོས་ཁོ་ལ་ལུས་འདུད་ཡིན་ཏུ་ཆེ་ཞིང་། ཆང་མས་ཁོ་ནི་“འཛམ་གླིང་

ཡོངས་ཀྱི་སྒྲིམ་ཁུགས་རིག་པའི་གཙུག་པོ་རྒྱུ་ཡིན་པར་ཁས་ཐུངས་པ་རེད།

(འདི་ནི་སྐད་མིན་དཔེ་ཁྲ་གིས་པར་དུ་བརྙན་བཞི་“ཟུ་ལེན་གྱི་ཚན་རིག་ལ་ཁས་པ་”ཞེས་བཞི་དཔེ་ཆ་ལས་བརྒྱུས་པ་ཡིན།)

དཔལ་དང་གཞི་བཞིན་ལྷན་པའི་རང་

བྱང་ཟུང་བཙན་མཁན་

མིའི་ཆིལ་ཡིན།

དབྱེས་ • ཟུ་ • མིའི་ཆིལ་ཡིན་ (1855 ལོ་ནས 1935 ལོའི་བར་) ཆོ་གང་
ལ་སྒྲིམ་དངོས་རིགས་གསར་བ་ལྷ་ལུས་བརྒྱ་ལ་དུ་སྒྲིམ་ཚམ་གསར་དུ་བསྐྱུན་ཏེ་
མིའི་ཆིལ་ཡིན་གྱི་བསྐྱེད་པ་སྒྲིམ་བརྙན་ནས་མིའི་རིགས་ཀྱིས་རང་བྱུང་ཁམས་ལ་
ཟུང་བཙན་བྱེད་པའི་ལམ་སྟོགས་བསྐྱུན་པ་རེད། ཁོ་ནི་འཛམ་གླིང་ཡོངས་
ལ་རྒྱུད་གཤམ་བྱུང་བའི་ཟུ་ལེན་གྱི་སྒྲིམ་དངོས་རིག་པའི་མཁས་པ་ཆེན་པོ་ཞིག་
ཡིན། འོན་ཀྱང་ཁོ་མེད་པོའི་བྱིས་ཆང་དུ་སྒྲིམ་ནས་རྒྱུ་ལེན་ནས་བྱུང་
དཔེ་ཆ་ལ་པོ་འདྲོན་མཚུངས་པ་མ་ཟད། ཟུ་ལེན་ལ་པོ་འདྲོན་པས་
གྱི་མནར་བྱ་གཙུག་པོ་ཡིན་ཏེ།

མིའི་ཆིལ་ཡིན་གྱིས་པ་ནི་མི་འཛམ་གླིང་ཆེན་པོར་སྒྲིམ་པ་ཞིག་གི་ནང་
སེམས་སྤྱོད་འཛམ་གླིང་ཡིན་པ་དང་། མིའི་ཆིལ་ཡིན་གྱིས་པ་སྤྱོད་སྤྱོད་
ནང་གིས་མནར་བས་ཁོ་ལོ་བཞི་ལོན་རྒྱལ་སྤེལ་དང་། མིའི་ཆིལ་ཡིན་རྒྱུ་
རྒྱུ་དེ་རྒྱུ་དུ་ལ་པ་དང་སྤྱོད་དུ་བསྐྱེད་ཡོད། གཞི་རྒྱ་ཆེ་བའི་སེམས་སྤྱོད་པ་

॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

མེའི་ཆེ་ལུ་མེན་ཕྱི་སྒྲོལ་ཆུ་ར་གི་དཔེ་ཆ་པར་བློ་མ་ཆེ་སྒྲུབ་པ་གི་སྒྲིང་།
 པས་སྒྲོལ་པ་མེད་དུ་བྱུགས་པ་ལྟུབ། རང་ལོ་པལ་པུན་ལོན་གྱི་པས་ཁོས་ཁོ་ཆོ་
 ལོ་ལྷའི་(ལུང་པ་དེའི་མིང་དུ་རྩ་མེའི་ཆེ་ལུ་མེན་སེ་ཁེ་པ་པར་བློ་མ)ནི་ཁེའི་པ་བཟང་།
 ཆོག་སྒྲུ་མོང་མཆོད་ཁྲུང་གི་མོ་པ་ཤོད་པ་ཁེན་ཕྱིས་ཀྱི་རང་གི་འཆོལ་པ་ལྷུས་པ་ར་
 པ་ཤོ་པ་ཆུང་མས། མོ་གཉིས་མོང་ཆེས་ཁོ་ཆང་སྒྲུལ་མཁུ་པ་མོ་པ་འི་ཤུམ་ཞིག་དང་
 གཉིན་པ་ཆོག་མས། མེན་པ་རང་ཁོས་ཕྱིས་པ་འི་དུས་ཕྱི་མེས་སྒྲིང་པ་པ་བདག་
 གཉིས་ཕྱིད་པ་འི་དགའ་ཞེན་ན་མ་ཡང་པ་ཆེད་མེད་དེ། ཅིག་རྩ་ཁོ་མ་པ་ལོད་
 དུས་སྒྲིང་གི་དུག་པ་ར་སྒྲོལ་ཕྱིད་པ་དང་། མོད་ཁྲུང་གི་ལུ་པ་ལོགས་སྒྲུས་
 སྒྲིང་མོག་ཡང་དང་ཡང་དུ་བཟང་པ་འི་ཤུ་བྱུད་དང་། ཁམ་ལུ། མེའུ་དམར་
 ཆུང་པ་ཆུས་ཕྱིས་མོན་འདྲེ་པས་པ་ཤོད་ད།

[illegible]

ཏྲ་ཁྱིའེ་འབབ་ཆེགས་ཐོག་གི་སྒྲ་ཕྱག་ནི་ཏྲ་ཅང་ཅུང་པས་ཁོས་སྒྲ་པོ་དང་།

མོས་མོས་བྱས་ཏེ་རྒྱ་རེ་འཛིན་པ་ལྟ་བུ་ཡུལ་ཡུལ་གཞིས་ནང་ལྟ་བུ་ཡུལ་གཞིས་པ་རེ་
གསོག་འཛོག་བྱས་ནས་ས་མོ་རྒྱ་རྒྱ་འཛིན་གྱིས་སྐྱེས་པ་རེད།

ཁོས་བཟའ་རྒྱ་བྱིད་ནས་རང་གི་འཕྱང་འཕྱར་གྱི་“སེམས་མྱོང་ར་བར་”ལྟ་
བྱིང་མོང་རྒྱ་བས་ཁོའི་བཟའ་རྒྱས་ར་བ་དེ་མཚོང་བ་ཙམ་ཏུ་ཏུ་ལ་ཁོང་ཏུ་བྱུག་ཀྱང་
ནས།

“དེ་ཅི་ལྟར་བྱེད་དགོས་སྟེ་རེད་”ཟེར།

ས་མོང་ཐོག་གད་སྒྲིག་སྒྲིག་གང་པ་དང་། སྒྲོང་ནག་སྒྲིག་སྒྲིག་ཏུ་
འཕྱར། སྒྲིག་སྒྲོང་ས་ཁེན་ཏུ་མི་ལོག་ས་པའི་ཀྱ་ཏུ་འགའ་རེ་ཙམ་ལས་ཅི་ཀྱང་
ཡང་མེད་ཏུང་། མོན་གཞོན་པའི་སེམས་མྱོང་ར་བ་གཉེར་མ་ཁན་མ་ཁས་པས་
བཞིན་རས་འཛུལ་བྱས་ཀྱིས་བཟའ་རྒྱ་ལ།

“སེམས་མཚོར། འཛོམས་འདི་ལ་ཆ་སྒྲིག་ཡག་པོ་བྱེད་དགོས་ཀྱིང་།
འདི་ལས་དངོས་པོ་གསར་བ་གསར་སྒྲུབ་བྱེད་དགོས་”ཞེས་ཟེར་ནས། ཡང་
མོན་སེམས་གསོ་བྱས་ཏེ།

“དེ་མི་ཆོད། རས་བསམ་ན་ས་མོང་འདི་ནི་སེམས་མྱོང་ར་བ་ཡོད་ཡོད་
ལས་བཟང་། རྒྱ་མཚན་ནི། འཛོམས་འཆར་གཞི་ལྟར་པགོད་སྒྲིག་
བྱས་ན། འཛོམས་དགོས་མཁོ་ལྟར་དངོས་པོ་གསར་སྒྲུབ་བྱེད་ཆོག་”ཅེས་
བཤད།

དེ་ནས་ཁོ་གཉེས་གས་གད་སྒྲིག་སྒྲིག་སྒྲིག་ཆ་གཞན་ཏུ་འདྲོར་བ་དང་། ས་
ཐོན་འདེབས་པ། མོང་ཕྱག་སྒྲོང་བ་སྒྲིག་སྒྲིག་ཏེ་ཡུན་རིང་མས་འབར་ས་
མོང་གི་བཞིན་རས་འཕྱར་སྒྲིག་ཏུ་རྒྱུ། ཆ་སྒྲིག་དང་ལྟན་པའི་སེམས་མྱོང་
མོང་ཕྱག་གི་ར་བཞིག་ཁོ་ཆོས་རལ་ཆོལ་བྱས་པ་ལས་བྱུང་།